

"אין דבר שלא נוכל לו"

שיחה על השתלמות קצינים

סאיל ש. בר-ניב

הערכים האלה? התבונן נא בילדינו. אבותיהם היו בין מעצבי העבר המפואר שתארת — ומה מכל זה ידוע להם? לדידכם כל אותם נושאים ברורים וטבעיים כל כך והם חלק מישותכם עד כי אינכם יכולים כלל לתפוס, כי קיימים אנשים, שאינם מעורים בהם — והרי המה הרוב.

הבעיה היא פשוטה מאד: אם לא תלמדם את כל הפרקים הללו, הם לא ידעו אותם. אין מנחילים לאדם תודעה לאומית בלי ללמדו את תולדות עמו — ואכן הוטלה חובה זו על כל אדם בישראל בצורה של, והגדת לבנך. איש לא ידע על טרומפלדור אם לא ילמד עליו בבית-הספר; והרעד שעבר בך, כאשר טיפסת שלוש יממות עם אלפי בני-נוער לתל-חי, לא יעבור בבנך, שכל ידיעותיו על מורשת גבורה זו מסתכמים במודעה בת שורותיים בעמוד פנימי של עיתון. מי שלא ידע להעריך את גבורתם של יהושע ושל גדעון ואת נכונות ההקרבה של יהודה המכבי ושל רבי עקיבא לא יוכל להבין את מקדשי השם בימי-הביניים ואת הירש לקרט בפרוע הרוסים. מי שלבו לא ירחש לברנר ולטרומפלדור לא יחשיב גם את מורשת גיבורינו במלחמת-הקוממיות ובמבצע, קדש. כי זוהי מורשת רצופה אחת. אם מצטיירת בעיני בננו אילן התמונה המסולפת שאביו עובד בצבא, כשם שעובד אביו של רמי בבית-חרושת לגזוז, ואביו של רון ב,סולל בונה (אלא ששכרו מועט יותר משלהם) — אשמת אביו היא, כי מעולם לא הסביר לו את ההבדל. אין זה מטבעם של נכסי רוח ומוסר, שיאספו ויקלטו בחוצות. יפה תיארת קודם, כיצד ינקתם את ידיעותיכם מאלפי מקורות ונימים, איש איש על פי דרכו. אך הרשה נא לי לשאול אותך, מה עשיתם אתם ב-15 השנים האחרונות למען הנחיל אותם לאחרים?

קחו למשל את ענין השפה, הסגנון שסיגלתם לעצמכם. זהו מעין סגנון צבאי, בו פותרים אתם ב-400 מילה ענינים, שעומדים ברומו של עולם. מה פלא, איפוא, שמתדלדלת לשונכם ומיום ליום. ראובן יקירי, אילו היית צריך היום לכתוב לי מכתבי אהבה, היו בו ודאי 80% גורמים, מסגרות, בשטח ובמגמה שיהוה ויתר 20% היו מן הסתם קיצורים וראשי-תיבות. מילא, כל עוד באה הלשון הצבאית לדייק בהגדרות ולהבטיח צלילות וקיצור — ניחא; אך כאשר אין היא אלא סימן לרזון ולעוני לשוניים, הרי שיש להלחם בה. אך לא זה בלבד שחוטאים אתם בהגררכם אחרי הלשון הצבאית הרזה, גם מחטיאים אתם את בניכם ואת פקודיכם הצעירים, (להם מקדישים אתם תכופות יותר מרץ ויותר זמן מאשר לבניכם) וביחס לשיפור הלשון — חיילים צעירים מתביישים להתבטא בשפה רהוטה, הקרויה בלשונם סגנון, הושיעור, פן

בביתו של ראובן אלוני ברח' השואפים מס' 10 בנחלת המגינים (שיכון אנשי צבא בשירות קבע) יושבים רכונים על חוברותיהם בעל-הבית, שמעון אראלי ויהודה לוי — שלושתם רבי-סרנים בצה"ל. התאריך הוא 15 באוגוסט והשעה היא 2045. החדר מואר היטב, אך ידידנו, הלבושים גופיות ומכנסיים קצרים, נראים אך בקושי מבעד לצעיף העבה, שארג העשן הסמיך של 50 סיגריות במשך שלוש השעות האחרונות. רבקה אלוני, בעלת-הבית, גונת לפי מקצועה, הספיקה סוף-סוף להשכיב את אילן ילדם בן ה-6, לאחר שהסבירה לו בפעם העשרים כי אין כל סיכוי שאבא יספר לו את הסיפור המובטח. עוד נשמע מדי פעם בפעם בכיו המתמרמר של אילן על הבטחות שלא קוימו, והנה ניצבת רבקה בפתח ה"סלון" וקוראת בנעימה, שיש בה גם תקיפות וגם בקשה.

רבקה — „אני כבר מחממת את ארוחת הערב בפעם השלישית. אולי תבואו כבר לאכול? גם אני רוצה לגמור סוף סוף את עבודתי. עם ההכנה שלכם לפר"מ תורידו אותי לבסוף שאולה. ראובן! לזאת קורא אתה חופשה?!”

שמעון — „רבקה, אל תכעסי, הפעם אין זו אשמתו של ראובן, אף לא שלנו. כל האשמה מוטלת על ערימת הספרים הארוכה, שמקיפה אותנו. בחלק של החומר כולנו בקיאים, בחלק אחר לפחות אחד מאיתנו מתמצא, אבל יש בה חומר, שאיש מאיתנו לא מתמצא בו ומה שגרוע מזה, אין איש מאיתנו תופס, לשם מה נחוץ הוא ומה הקשר בינו ובין קורס-לפיקוד-ולמטה.

הייתי ארבע שנים קצין-מטה מצוין, אף על פי שלא ידעתי את סדרי השלטון והמשפט בשביצריה והצעתי הצעות טובות מאד, בלי לדעת את תורת ההקשים וההסקים. יום יום כתבתי עשרות פקודות ומכתבים, בטרם הרעיפו עלי את כל החוברות על אודות דקדוקי הלשון ושיפוריה. כאשר הייתי סמג"ד זכיתי לציון לשבח, על אף שלא הכרתי את מבנה הפלנגה של אפמיננדס ואת החידושים המהפכניים של גוסטב אדולף. אמת, על תולדות ההגנה ואליהו גולומב לא קראנו ספרים — שפן עשינו אנו יחד אתו את תולדות ההגנה.”

רבקה — „אמנם לא נתכונתי להתוכח, אלא להביא אתכם סוף-סוף לשולחן, אך דברייך מחייבים אותי להעיר לך הערות אחדות. אכן, אתם ועוד עשרות מבין חבריכם עשיתם ציונות ולכן לא הייתם צריכים ללמוד אותה. ספגתם ערכים וינקתם דעת בתנועת הנוער, בהרצאות במשק, בשיחות חברה, כן אפילו ברחוב — אך האמנם נחלת הכלל הם כל אלה? האמנם עברו כל אותם הקצינים שהתגייסו במלחמת-הקוממיות ואחריה את כל דרך היסורים והחוויות שציינת? וכל הקצינים, שקרוי אים בפנינו עולים חדשים? האמנם טעונים גם הם בכל

גרפיה כלכלית וגיאוגרפיה פיסית; המזה"ת וידיעת הארץ. ואם טרם פקעה סבלנותך הרי לפניך עוד ערימה נכבדת (מלשון כבד). הפעם השמות מפוצצים עוד יותר: תולדות הרעיון המדיני ויחסים בין-לאומיים; תורת המשטרים ומנהל ציבורי; סדרי השלטון והמשפט במדינת ישראל וקובץ על אודות ערכי היהדות. תוסיף על אלה עוד את המבוא לפיסיקה ורדיו מהו? — ועשן יוצא מראשינו. קצרה בינתי מלהבין במה יגבירו כל אלה את הבנתנו הטקטית — והרי בה טמון קנה המידה לקצין הטוב."

שו"ב — „נדמה לי, שבתפריט זה כלול גם פרק במנהיגות ובחינוך ואי"ה ירעיפו עליכם בשעת הקורס עוד כהנה וכהנה בסוציולוגיה ובפסיכולוגיה, בבעיות-פנים ויחסי-חוץ של מדינת ישראל ועוד ועוד כיו"ב. אין אני אומר זאת כדי להבהיל אתכם חו"ח, אלא כדי להכין אתכם הכנה נפשית לקראת הקורס. אמנם לא ביקרתי זה ששה שבועות בקולנוע, אך כדי להסביר לכם את הענין שעוררתם — גם הלילה הזה נותר על... קולנוע, על אף טרוניות שצפויות לי מאשתי. עתה אנסה להשיב על שאלתכם. אשיב בדרך היהודית המקובלת — בשאלה, שבירורה הוא תנאי לשיחתנו.

תחילה ודאי תסלדו מהארגומנטציה, הציונית' ששמעתם כבר רבבות פעמים — אך לא זו בלבד שתצטרכו להודות בה, גם תצטרכו להודות, שכל תורת הבטחון של מדינת ישראל, ושלכם אתם בכללה, מושתתת עליה. התסכימו עמי שמעודו לא היה החייל הישראלי, ולא כל שכן הקצין הישראלי, חרב להשכיר' וכי אסור שיהיה כזה? יתר-על-כן, התסכימו עמי שאין אנו יכולים להרשות לעצמנו להיות כקצינים בצבאות שסובבים אותנו, כי ברגע שנהיה כמוהם, הרי שאנו חלשים מהם? מכאן, שיתרון כוחנו היה, הווה ויהיה גם בעתיד בהבדל האיכותי שבינינו לבין אויבינו. הבדל זה בלט במלחמת-הקומ"מ מיות, הוכיח עצמו בפעולות התגמול והבהיק לעיני כל העולם במבצע, קדש'.

אך לא די לנו בשמירת הפער הזה. ככל שמתעצמים האויבים בנשק, כן חייבים אנו להתעצם באיכות חיילינו. כשם שמת-קדמים אנו יום ביומה בגיוס, בהיערכות ובשיטות הלחימה כבאמצעי הלחימה עצמם, כן מצווים אנו להרחיב את אופקנו ולהעמיק את ידיעותינו. כל מה שלומדים אנו בתרגילים-טקטיים-ללא-אגייסות ובתרגילי-מפות מבוסס על נסיון שנאגר במקורות ההיסטוריה הצבאית ועל כן יש לדעת אותה. אולם אין אנו יכולים להבין כראוי את התופעות השונות בהיסטוריה הצבאית, בלי להכיר היטב את הרקע הגיאוגרפי, הכלכלי וההיסטורי-כללי, בו נתרחשו המאורעות ונתחוללו המערכות והקרבות השונים. על-כן יש ללמוד אותם. בלי הבנה עמוקה של זרמי המחשבות וההשקפות והשפעותיהן אין להבין את השיקולים האסטרטגיים והפוליטיים שהיו תכופות מסד לטפחות האופרטיביות והטקטיות.

בגללה תוטל בספק, קרביותם'. איני יודעת אם נחוצה ללוחם גדול שפה מהוקצעת, אך משוכנעת אני שאין בלשון עילגת ערובה. מספקת לאומץ לבו ולכושר מנהיגותו של לוחם.

ועתה ביחס ללימוד שפות זרות. אכן, היתה תקופה, בה לא נזקקנו לשפות זרות, כי לעיסוקינו דאז הספיקה העברית. אך עתה, כאשר מצווים אנו להתחרות תחרות טכנולוגית עם המפותחות שבמדינות, חייבים אנו לעקוב מקרוב ובמקור אחרי כל חידוש בארצות אלה. אלא שתוך כדי הדיבור הרב שכחתי לגמרי, שמופקדת אני על כלכלתכם. אם כן אחרי!"

ארבעתם מסבים לשולחן האכילה.

יהודה — „רבק'ה, יש לך בזמן האחרון השקפות מוזרות ומסוכנות. מדברייך אפשר להסיק שמיטיב היה צה"ל לבור את קציניו מבין בני האינטליגנציה, כי רק הם מסוגלים להיות קצינים בצה"ל."

רבקה — „מסתבר שלא ירדת לסוף דעתי. אדרבא, סבורה אני כי השכיל צה"ל בהניחו את אומץ-הלב ואת המנהיגות הטבעית כקריטריונים בבחירת קציניו. קל יותר להרחיב את השכלתם של מנהיגים-מטבעם, מאשר להפוך, משכילים-סתם למנהיגים; אולם מבלי קידום אינטלקטואלי מתמיד לא יצליחו אף המנהיגים הטובים ביותר כקצינים בכירים בצבא מודרני."

נשמעת נקישה בדלת ונכנס סא"ל שו"ב.

ראובן — „הכירו נא את הטוב בשכני: סא"ל שוחט ובודק, מדריך בפו"מ."

שו"ב — „נעים מאד ובתיאבון. קודם כל חייב אני לתקן את הרושם. כמדריך בפו"מ נוהג אני קודם לבדוק ורק לאחר מכן לשחוט.

מטרת בואי היתה לבקש ממך, רבק'ה, להעיף עין על טפנו. אך כאשר שמעתי אותך נואמת, החילותי-חושש, שמא יהיה זה בזבוז של כוח-אדם, כשתבלה נואמת דגולה כמוך ערב שלם כבייבי-סיטר."

ראובן — „יש לי הצעה מצוינת: במקום שתשרוף דלק יקר ותוציא כסף, כדי להרדם בצלו של סרט מפוקפק — מוטב שתביא את רעיתך הנאה הנה; היא תוכל לסרוג יחד עם רבק'ה ואילו אתה תוכל להשיב לנו בינתיים על שאלות אחדות. את היומן הרי כבר אחרתם בלאו הכי."

שמעון — „לפני שתתלבט אם כן או לא, השב לנו לפחות על שאלה אחת."

שו"ב — „של מבחני הכניסה?!"

שמעון — „לא ולא! לנו יש, הונור'. הסבר לנו, לשם מה מחייבים אתם אותנו לבלוע עשרות ספרים שמנים בנושאים כלליים ביותר, כשאין להם כל קשר לעבודתו של קצין-מטה."

שו"ב — „לאילו נושאים מתכוון אתה?"

שמעון — רץ אל ערימת הספרים ותוך דפדוף בהם הוא קורא: „תורת ההגיון ויסודות ההגיון בלשון; עברית כהלכה ודקדוקי לשון; היסטוריה כללית, היסטוריה עברית והיסטוריה צבאית של שתיהן; מבוא לכלכלה וראשי פרקים בסטטיסטיקה; גיאור-

כן מופקד כל אחד מאיתנו על חינוך החיילים הצעירים בכללם והקצינים בפרט. האמנם נוכל לטעת בהם את האמונה, ביפול מצדך אלף ורבבה מימינך בלי לחשוף לפניהם את תולדות ישראל ואת מורשת גבורתנו? כשם שנחוצים כל אלה, גם נחוצה ידיעה רחבה למדי במתמטיקה ובפיסיקה לשם הבנת תפעולם של אמצעי לחימה חדישים וכן נחוץ בסיס מוצק בתורת ההגיון, בלעדיו לא תתכן חשיבה צלולה מצד אחד וביטוי בהיר מצד שני. נושאים אלה, ורבים כדוגמתם, נלמדים בדיונים בביה"ס לפו"מ, בהרצאות סמינאריוניות ובתרגילים; ואין חשיבותם נופלת מחשיבותם של תרגילים טקטיים או מתכנונים אופרטיביים.

ראובן — "אם כן הדבר, למה הרעיפו עלינו בפתאומיות ערימה ענקית זו בבת אחת? אילו ידענו זאת קודם, הרי שיכולנו כבר חודשים רבים לפני כן להתחיל בהכנות".

שו"ב — "במידה מסוימת כולכם עדיין חלק מדור המדבר, אותו ניסו בכל המסות והוא יכול להם. חיי הבאים אחריכם שוב לא יהיו קשים כל כך. כל איש יוכן היטב למבחני הכניסה לפו"מ ולקראת הלימודים בו. אז יפיק את מלוא התועלת מהלימודים, בלי שיעמיס על עצמו משא כבד מדי. ראובן, אמרת שמן הראוי היה, אילו התכוננתם חודשים אחדים לפני כן. לא יידידי, חודשים לא יספיקו".

יהודה — "מדברך מבין אני, כי תאריכו עתה את משך הקורס לשנתיים, כדי שיספיקו החניכים להתכונן כראוי".

שו"ב — "הוי, אילו מסרו אתכם שנתיים לדינו, כי אז גם היינו מקנים לכם השכלה אקדמית מלאה ואף היינו ודאי מוצאים דרך להסמיק כל בוגר בתואר אקדמאי. אך מחזינות לא יצא דבר. הצעתך היא, איפוא, מצוינת ואף עוד טובה ממנה היא כל הצעה, לפיה עובר כל קצין טוב בראשית דרכו אקדמיה צבאית, שמקנה לו השכלה אקדמית ראויה לשמה. אלא שהצעתך, הצנועה יותר, אומרת כי ביה"ס לפו"מ יתחיל להתכתב עם הקצינים כבר שנים אחדות לפני הכנסם אליו — וכאשר יגיעו לשעריו כתלמידים מן המניין כבר יהיו מוכנים כדבעי.

אל תבהלו יתר על המידה. כל ההכנה הזאת לא תעלה על

3-4 שנים זורזים יוכלו לסיים את סבלותיהם גם בפרק זמן קצר יותר. עד כאן המטרה. ועתה בקיצור — מלים אחדות על השיטה, בתקוה שתבינו את הפרינציפ. כל איש יצטרך להבחין בשמונה מקצועות כלליים מחוץ לבחון המקובל בנושאים הצבאיים. על מנת שיוכל לעמוד במבחן, עליו ללמוד כראוי באחד ממרכזי ההשכלה, שיוקדש לכך. כל מקצוע בתוכך

נית הזאת בנוי על 100 שעות לימוד מודרכות. לכל שיעור מתוספת עבודה עצמית כדי שלוש שעות. כל קורס ימשך חצי שנה ויוקדשו לו שני שיעורים שבועיים בני שיעורים כל אחד. כל הקצינים המשרתים בקרב-מקום למרכז הנ"ל, יהיו נוכחים בקביעות בלימודים; ואלה אשר משרתים ביחידות מרוחקות ממנו, ישלימו את חוק לימודיהם בהתכתבות, אלא אם כן ימצא ריכוז גדול דייו להקים מנגנון-הוראה מקביל למרכז המוזכר. לכל קצין יימסר פנקס תלמיד, בו יפורטו כל מקצועות-החובה על שלביהם השונים.

מדי שבוע בשבוע יוכל כל תלמיד להבחין בכל מקצוע שיחפוץ ואם עמד בדרישות שנקבעו, יוחתם פנקסו ותאושר כשירותו במקצוע, בו נבחר. כך נתפנה ללימוד המקצועות הנותרים. אלה שהכשרתם המוקדמת טובה יותר, יוכלו לעמוד בבחינות לאחר הכנה קצרה יותר.

שמעון — "התכנית החדשה מבריקה! אך יודע אתה כמוני, שאין לקצין-שדה פנאי ללמוד בתנאים אלה. יתר על כן, במה שונה דרך זאת מזו שמקובלת בבחינות הבגרות החיצוניות ואילו הם שמונה המקצועות שהזכרת?"

שו"ב — "אשיב קודם כל על שאלתך השניה. אין הבדל עקרוני בין תכנית זאת לבין בחינות הבגרות שהזכרת, פרט להבדלים דקים אחדים, שכללם — ענין גדול. בחינות הבגרות החיצוניות מותאמות לבחינות בשביל בוגרי בתי-ספר תיכורניים, כלומר לבני י"ח שנה. אין זה מעניני לקבוע, אם אמנם תואמות בחינות אלו את דרישות שנות ה-60 של המאה ה-20 מבני 18; אולם בטוח אני כי אינן מותאמות לצרכיהם של אנשים מבוגרים בכלל ולקציני צה"ל בפרט. ממילא גם אין הנושא כולו ודרך לימודו מושכים את הקצין, כי אם דוחים אותו. התכנית המוצעת לא תהיה קלה מזו שנהוגה עתה. אדרבא, פה ושם אף תהיה קשה ורחבה ממנה, אך מותאמת לצרכיו של הקצין, למנטליות שלו ולמתודות המקובלות עליו. כן יוכנו עזרי-האימון הדרושים והספרות המתאימה לרמתו. שינוי זה לבדו יהיה בו כדי לעודד כל קצין ללימוד ולמאמץ מוגבר מצדו. אך אתגר נוסף טמון בתכנית זו, שהרי אין בחינה זו בעלמא כבחירת הבגרות, כי אם תנאי להמשך לימודו הצבאי ולקידומו. מן הדין שתוכר בחינה זו גם כבחירת בגרות רשמית, כי היא תהיה ראויה לכך. ועתה לפירוט המקצועות. שמונה המקצועות המוצעים הם:

מתמטיקה — יש להרחיב אותה כדי חוק-הלימודים המקובל במגמה הריאלית וכן יש להחליף בה את התרגילים שנוצרו בשביל סוחרים זעירים בתרגילים המכוונים לתכלית קרובה יותר לאיש-הצבא.

פיסיקה — יילמדו יסודות הפיסיקה הקלאסית וישומם בפיסיקה המודרנית.

אנגלית או צרפתית — במקום ספרות יפה ייבחרו פרקים שדנים במחשבה החברתית המודרנית, בהיסטוריה כללית וצבאית. הליו מוד יכוון קודם כל להעמקת ידיעותיו הפסיביות של התלמיד, למען יהיו הבוגרים מוכשרים לקרוא באופן חופשי ספרות מדעית וטכנית.

הבעה שבכתב ושבע"פ — הדגש יושם במיצוי העניני של נושא, במבנהו ההגיוני ובעריכתו הבהירה; ואילו תורת הלשון והספרות העברית תילמדנה רק באותה מידה, שדרושות הן לתכלית הבעה.

ספרות לשמה ירכוש התלמיד באמצעות קריאה חופשית ומתמדת. היסטוריה — ההיסטוריה הכללית תילמד תוך הבלטת הבחינות הכלכלית, הקונסטיטוציונית והצבאית. כן תוסב יתר תשומת לב לתולדות אסיה ואפריקה בכלל והמזה"ת בפרט, משמוסבת להם היום. תולדות ישראל יילמדו על רקע ההיסטוריה הכללית, תוך הארת הזרמים החברתיים והמחשבתיים שקמו באומה, ותוך הדגשת חייו האוטונומיים של העם בארצו ובגולה, על משטרם הפנימי, ועל מורשת גבורתו בהגינו על ערכיו.

גיאוגרפיה — בגיאוגרפיה הכללית יודגשו רק הצדדים המדיניים והכלכליים למעט המזה"ת, אותו יילמדו מכל הבחינות.

מדעי החברה — התלמיד יצטרך לדעת יסודות בכלכלה, בתולדות הרעיון המדיני, בתורת המשטרים ועל בורים את סדרי השלטון והמשפט במדינת ישראל.

יהדות — יילמדו יסודות ההגות והמוסר ומנהגי המסורת, המיחדים את ערכי היהדות. כן ילמדו התלמידים על אודות יהדות הגולה, על אודות הבעיות המיוחדות לכל אחת מן התפוצות ועל זיקתן לישראל. את יצירות המופת של היהדות ילמדו הקצין על-ידי הרגלי קריאה עיונית ומתמדת.

ועתה מלים אחדות כתשובה לטענתך, שאין לקצינים פנאי ללימודים. אכן, יש גם כאלה והם באמת ראויים להפנות משך תקופה מסוימת מכל עבודה, כדי שיוכלו ללמוד באופן מרוכז.

אחרים לא יוכלו ללמוד תוך כדי עבודתם יותר משני מקצועות במקביל ואולי רק אחד, אבל לדידי הרוב אין זו אלא שאלה של גישה. אין בתכניתי כל חדש. היא היתה נהוגה בהרבה צבאות, אף בימי מלחמה וכן פעלו לפיה בפלמ"ח.

מטה הפלמ"ח החליט כי כל הקצונה תלמד בהתכתבות במכור נים הבריטיים (לבל יתגלו שמות כל השכבה הפוקדת — רשמו כל איש בשם בדוי). על כל התלמידים הוטלה החובה לשלוח מדי שבוע בשבוע שיעור אחד. תחילה התלהבו החבריא וכל אחד השתדל לשלוח שני שיעורים ואף שלושה בכל שבוע. אולם אט אט פג המתח וחיי הפלמ"ח על קשייהם בעבודה ובאימונים גרמו לביטול תורה. מפקד הפלוגה שלי דאז, אדם אינטלקטואלי וערמומי, מצא פתרון לבעיה. בכל יום א' נהג לאסוף את המ"מים ואת מטהו לישיבה, שנמשכה שעות אחדות. פעם אחת הוא זימן אותנו לישיבה שניה באותו שבוע בערבו של יום ה'. היינו עסוקים מאד, אך מי ימרה את פי המ"פ? ברגע שנכנסנו הכריז המ"פ: לישיבה תוקדשנה שלוש שעות — ובשלוש שעות אלו יכין כל אחד את שיעורו השבועי. שוב לא תוכלו לטעון, כי לא נתפניתם לכך.

קיללנוהו מן השפה ולחוץ — אך ברכנוהו. בלבנו פנימה. רבקה — סיפור זה מאשר את אשר טענתי תמיד: הכל תלוי רק ביחסם של המפקדים לענין.

ראובן — כבעלך הממושע שתקתי במשך כל הויכוח, אך כאפסנאי אופיני לצה"ל חישבתי מיד, בכמה תעלה התכנית של שו"ב; וגם אני איני מתכוון הפעם לכסף: אשת קצין, שהיתה עד כה בחזקת עגונה, תהיה מעתה אלמנה בחיי בעלה; לילדים — להם כדאי למסור את תצלומי אבותיהם, כדי שיוכלו להזכר בהם; ואילו הקצינים עצמם — רק יעבדו, ילמדו וישנו.

שמעון לרי, רבקה ושו"ב — אכן, מציג אתה כדבעי את התגובות האופיניות של אפסנאי בצה"ל: תחילה מילל ומוכיח באלף הוכחות מדוע אי-אפשר לבצע דבר — ולבסוף מוצא תמיד בכל זאת מוצא מכל סבך. כשם שהתגברו קציני צה"ל על כל המכשולים, יתגברו גם על בעיה זאת. כי אין דבר שלא נוכל לו!

בריאות וכושר גופני

צעדה למרחקים ארוכים וכל עבודה בתנאי לחץ של זמן ללא מנוחה. התמדה זו מורכבת מהתמדה בפעילות השרירים ומהתמדה בפעולת מערכת מחזור-הדם ומערכת כלייה-הגשימה. תיאום (קואורדינציה). במושג זה אנו מתכוונים ליכולת החייל להניע את כל אבריו בהרמוניה, בבטחה וביעילות, ובהתאם לנדרש ממנו.

(המשך מעמוד 55)

זריזות. הכונה היא ליכולת החייל לנוע במהירות ומבלי שייפגע. למהירות בפעולה נודעת חשיבות רבה בשעת תפעול-הנשק בשדה, ההתקדמות בקפיצות-קרוב וההתגברות על מכשולים. התמדה (סבולת). לכל חייל דרושה יכולת התמדה, כדי לבצע עבודה קשה בתנאי-שדה מבלי להתעייף. דוגמאות רבות לכך, כגון:

זכור: פעילות גופנית מכוונת תבטיח לחייל כי בנוסף למצב בריאותו הטוב, יהא בעל כושר-התמדה בעבודה קשה, זריז ובעל כוח ויוכל לבצע משימותיו בתנאי שלום ובתנאי מלחמה.